

Priče is davnina

U okviru savremenih etnografskih i istoriografskih istraživanja, lične i porodične priče smatraju se izuzetno relevantnim izvorom za proučavanja kulture, tradicije, običaja i svih ostalih segmenata života u određenom vremenskom i prostornom kontekstu. U drugoj polovini 20. veka naročito je poraslo interesovanje za rutinu svakodnevice, proživljena iskustva i biografije običnih ljudi.

Međutim, etnolozi su još na početku razvoja svoje discipline naročitu pažnju pridavali pričama najstarijeg dela populacije čiji su im pripadnici rado govorili o prošlim vremenima. Veliko zanimanje za pripovedanja o tome kako je nekada bilo, deo je romantičarskog koncepta koji su zdušno prigrlili istočnoevropski društveni naučnici. Oni su mislili da je to što im kazivači pričaju o prošlosti njena verna slika i tu vrstu podataka su najviše vrednovali. Njihovi naslednici su, pak, zaključili da se na taj način prikupljena građa mora prihvatati s rezervom, jer na karakter samih priča sadašnjost ima uticaj koji se ne sme zanemariti. Tako je svaki govor o prošlosti prožet trenutnim stremljenjima, razmišljanjima i stavovima sagovornika. Te nalaze svakako bi trebalo imati na umu prilikom čitanja ovog članka.

Dakle, "Starčevačke novine" vam u ovom i narednom broju donose sećanja našeg sugrađanina, Pere Lapića. On je rođen davne 1904. godine od oca Maurica i majke Anke rođ. Babić, a iako je preminuo pre dvadesetak godina, svojim potomcima je ostavio jedno vredno svedočanstvo o precima, porodici i svom proteklom mukotrpnom životu. Pera je, naime, 1994. napisao svojevrzne memoare na preko 180 stranica male beležnice u koju je zapisivao sve što mu je tada bilo na duši. Njegovi potomci brižno čuvaju ova njegova sećanja, ali su ipak rešili da ih na raspolaganje stave redakciji našeg lista, koja im se ovom prilikom zahvaljuje na velikodušnosti.

Na prvim stranicama knjižice, pisanom "školskom" latinicom, deda Pera je svoje priče započeo podacima o doseljavanju svog dede, Pave Lapića, i njegovog prijatelja, Jure Mikića, u Starčevo sa tromeđe Bosne, Like i Korduna. Njih dvojica učestvovali su u izgradnji današnje rimokatoličke crkve Svetog Mauricija, treće po redu na tom mestu. U nastavku, može se saznati kako su živeli Pavini i Jurini potomci koji su kompletno nabrojani. Interesantno je da je Pera Lapić bio oženjen Jurinom unukom, Lizom rođ. Poljak. Potom sledi opis njegovog teškog detinjstva i odrastanja, nadničarskog rada, vojne službe, ženidbe, zasnivanja porodice i duboke starosti u kojoj je srećno živio ponoseći se svojim sinom, Blažom, i kćerima Julijanom i Anom, od kojih je bio veoma poštovan. Prilikom opisa svoje posete kćerki Julijani, udatoj u Subotici, proza je zamenjena stihovima, što dovoljno govori o deda Perinoj radosti zbog tog susreta. Pored toga, on na jednom mestu ističe značaj svoje pismenosti i višejezičnosti, navodi da ima pet razreda mađarske osnovne škole, da govori srpski, mađarski i nemački, piše ćirilicom, domaćom latinicom, kao i mađarskom i nemačkom. Pripovest se završava nabrojanjem rodbine, a na samom kraju autor ističe sledeće: "Dakle, Pave je došao sam. Sad ima 84 porodica. U svakoj porodici po četiri člana i to iznosi 336 članova. To znači, od jednog para za 125 godina dobili smo čitavo malo selo."

(nastaviće se)